

ingediend op **1502** (2022-2023) – Nr. 1
30 november 2022 (2022-2023)

Voorstel van decreet

van Tom Ongena, Kris Van Dijck, Brecht Warnez, Nadia Sminate,
Katrien Partyka en Paul Van Miert

tot wijziging van het decreet van 22 december 2017
over het lokaal bestuur, wat betreft de oprichting
van een deontologische commissie
bij de gemeenteraad en de districtsraad

TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

Artikel 39 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (DBL) bevat de verplichte aanneming van een deontologische code door de gemeenteraad. Ook voor onder meer het college van burgemeester en schepenen en de raad voor maatschappelijk welzijn is die code van toepassing (artikel 55 van hetzelfde decreet). Het gaat om een fundamenteel kader dat de basis vormt voor de manier waarop een politiek mandaat in een lokaal bestuur op een deontologisch verantwoorde manier kan worden ingevuld. Het nut en de noodzaak van zo'n deontologische code is al veelvuldig gebleken.

Een op de drie lokale besturen heeft vandaag ook een deontologische commissie die toeziet op de naleving van de deontologische code. Er kan worden vastgesteld dat een dergelijk orgaan ervoor zorgt dat de deontologie in een gemeente automatisch het onderwerp gaat uitmaken van regelmatig debat. En dat is positief. Precies daarom willen de indieners van dit voorstel van decreet verdergaan en het initiatief nemen om zo'n deontologische commissie te verplichten voor elke gemeente.

Vandaag bepaalt de decreetgever dat de gemeenteraad of districtsraad verplicht is om een deontologische code aan te nemen. Die code is dan meteen ook van toepassing op de leden van het college en burgemeester en schepenen of de leden van het districtcollege. De gemeente- of districtsraad kan daarbij ook een deontologische commissie oprichten, maar is daar niet toe verplicht. In de huidige tijdsgeest en met de stijgende aandacht voor het integer en deontologisch uitoefenen van een politiek mandaat en het belang daarvan, is het noodzakelijk dat er een gespecialiseerd orgaan is dat zich uitspreekt over de toepassing van de deontologische code. In dat gespecialiseerde orgaan kan – naast leden van elke fractie in de gemeente- of districtsraad – ook plaats zijn voor onafhankelijke experts.

Dit voorstel van decreet voorziet dan ook in de verplichte oprichting van een deontologische commissie, zowel voor de gemeenteraad als voor de districtsraad. Heel concreet verplicht dit voorstel van decreet de gemeenteraad en de districtsraad om een aparte deontologische commissie op te richten. De gemeente- of districtsraad bepaalt in de deontologische code de werkwijze, de samenstelling en de bevoegdheid van de deontologische commissie. De gemeente- of districtsraad beslist autonoom en op basis van de bepalingen in zijn eigen deontologische code wie in de deontologische commissie zitting heeft. Wel voorziet dit voorstel van decreet in de verplichting om elke fractie van de gemeenteraad of districtsraad minstens één vertegenwoordiger te laten afvaardigen in de deontologische commissie. Op die manier wordt de garantie ingebouwd dat alle verkozen strekkingen vertegenwoordigd zijn, ongeacht of ze tot de meerderheid of de oppositie behoren. Behalve die minimale verplichting kiezen de indieners van dit voorstel van decreet echter voor lokale autonomie. Dat betekent dat er bijvoorbeeld ook niet-gemeenteraadsleden en externe experts zitting in de deontologische commissie kunnen hebben. Dat hier aangegeven wordt dat het om een gespecialiseerd orgaan gaat waarin ook onafhankelijke experts als volwaardige leden kunnen zetelen, betekent ook dat de deontologische commissie niet mag beschouwd worden als een gemeenteraadscommissie zoals bedoeld in artikel 37 van het decreet over het lokaal bestuur. Dat hier aangegeven wordt dat het om een gespecialiseerd orgaan gaat waarin ook onafhankelijke experts als volwaardige leden kunnen zetelen, betekent ook dat de deontologische commissie niet mag beschouwd worden als een gemeenteraadscommissie zoals bedoeld in artikel 37 van het decreet over het lokaal bestuur.

De deontologische code regelt de wijze waarop de deontologische commissie samenkomt om te vergaderen, alsook het openbare of gesloten karakter van die vergaderingen. Artikel 28 van het DBL, dat handelt over het openbare karakter van de vergaderingen en de uitzonderingen daarop, is niet van toepassing op de vergaderingen van de deontologische commissie. Om de sereniteit van het onderzoek te bewaren vergaderen de meeste deontologische commissies in de praktijk achter gesloten deuren, tenzij de betrokkenen om een openbare behandeling vragen.

De deontologische code regelt de bevoegdheid van de deontologische commissie. Als de deontologische commissie een onderzoek naar een inbreuk op de deontologische code heeft afgerond, brengt ze de gemeente- of districtsraad op de hoogte van dat onderzoek en van haar advies of uitspraak. De deontologische commissie kan zelf een einduitspraak doen en een berisping uitspreken bij een overschrijding van de deontologische code, maar het is ook mogelijk dat de deontologische commissie alleen advies verleent aan de gemeente- of districtsraad en dat die raad de einduitspraak doet. Die keuze behoort tot de autonomie van het lokaal bestuur.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Conform artikel 19, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (BWHI) moet een decreet vermelden of er een gewest- of gemeenschapsaangelegenheid wordt geregeld. Het voorliggende voorstel van decreet regelt zowel een gewest- als gemeenschapsbevoegdheid.

Artikel 2

Artikel 39 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (DBL) bevat op dit moment de verplichting voor de gemeenteraad om een deontologische code aan te nemen. In dat artikel wordt een bepaling opgenomen die de verplichting tot oprichting van een deontologische commissie inschrijft, alsook de minimale vertegenwoordiging van elke fractie in die deontologische commissie.

Deze wijziging werkt ook door naar de raad voor maatschappelijk welzijn (artikel 74 van het DLB), en naar de randgemeenten en de gemeente Voeren (artikel 517 van het DLB).

Artikel 3

Dit artikel vervangt artikel 127 van het DBL en verplicht de districtsraad om een eigen deontologische code aan te nemen. Die deontologische code bevat minstens de bepalingen die zijn opgenomen in de deontologische code van de gemeenteraad, maar de districtsraad kan daarnaast ook eigen bepalingen of regels opnemen. De districtsraad richt een deontologische commissie op. Deze wijziging hangt samen met de wijziging van artikel 39 van het DBL. De deontologische code van de districtsraad regelt ook de samenstelling, werking en bevoegdheid van de deontologische commissie. Ook in die commissie wordt een minimale vertegenwoordiging van elke fractie in de districtsraad ingeschreven.

Tom ONGENA
Kris VAN DIJCK
Brecht WARNEZ
Nadia SMINATE
Katrien PARTYKA
Paul VAN MIERT

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. Aan artikel 39 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur worden de volgende zinnen toegevoegd:

“en richt een deontologische commissie op. De deontologische code regelt ook de samenstelling, werking en bevoegdheid van de deontologische commissie. De deontologische commissie bestaat minstens uit één vertegenwoordiger per fractie in de gemeenteraad.”.

Art. 3. Artikel 127 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 127. De districtsraad neemt een deontologische code aan en richt een deontologische commissie op. De deontologische code bevat minstens de bepalingen van de deontologische code die is aangenomen door de gemeenteraad met toepassing van artikel 39. De deontologische code regelt ook de samenstelling, werking en bevoegdheid van de deontologische commissie. De deontologische commissie bestaat minstens uit één vertegenwoordiger per fractie in de districtsraad.”.

Tom ONGENA
Kris VAN DIJCK
Brecht WARNEZ
Nadia SMINATE
Katrien PARTYKA
Paul VAN MIERT